

Meddelelse fra Kommissionen om genoprettelse af rentabiliteten i finanssektoren under den nuværende krise og vurdering af omstrukturierungsforanstaltninger på grundlag af statsstøttereglerne

(EØS-relevant tekst)

(2009/C 195/04)

1. INDLEDNING

- 1) På sine møder den 20. marts 2009 og den 18.-19. juni 2009 bekræftede Det Europæiske Råd sin vilje til at sætte beslutsomt ind på at få genoprettet tilliden og bragt finansmarkedet til at fungere igen, hvilket er en absolut forudsætning for at komme ud af den nuværende finansielle og økonomiske krise. I betragtning af krisens systemiske karakter og de snævre forbindelser i finanssektoren er der på fællesskabsplan truffet en række foranstaltninger med det formål at genoprette tilliden til det finansielle system, beskytte det indre marked og sikre långivningen til erhvervslivet ⁽¹⁾.
- 2) Disse initiativer skal følges op med en indsats i de enkelte pengeinstitutter for at sætte dem i stand til at modstå den nuværende krise og genoprette den langsigtede rentabilitet uden at være afhængige af statsstøtte, således at de kan varetage deres udlånsfunktion på et mere sundt grundlag. Kommissionen er allerede i færd med at behandle en række statsstøttesager, hvor medlemsstater har ydet støtte for at undgå likviditets-, solvens- eller långivningsproblemer. Kommissionen har opstillet retningslinjer i tre på hinanden følgende meddelelser om udformning og gennemførelse af statsstøtte til banker ⁽²⁾. I disse meddelelser erkendes det, at det på baggrund af krisens alvor var berettiget at yde støtte, der kan anses for forenelig med fællesmarkedet i henhold til artikel 87, stk. 3, litra b), i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, ligesom disse meddelelser har opstillet retningslinjer, der skal sikre sammenhængen i de foranstaltninger, medlemsstaterne træffer i form af statsgarantier, rekapitaliseringer og ordninger for værdiforringede aktiver. Disse regler skal først og fremmest sikre, at de hjælpepakker, der iværksættes, i fuldt omfang når de tilsigtede mål – nemlig finansiell stabilitet og opretholdelse af kreditstrømmene — samtidig med at de også sikrer ens

spilleregler i konkurrencen mellem banker ⁽³⁾ i forskellige medlemsstater såvel som mellem banker, der modtager offentlig støtte, og dem, der ikke gør, således at man undgår et skadeligt statsstøttekapløb, begrænser »moral hazard«-problemerne og sikrer de europæiske bankers konkurrencedygtighed og effektivitet inden for Fællesskabet og på de internationale markeder.

- 3) Statsstøttereglerne er et middel til at sikre sammenhængen i de foranstaltninger, som træffes af de medlemsstater, der har besluttet sig til at handle. Men beslutningen om, hvorvidt der skal afsættes offentlige midler, f.eks. til at frigøre bankerne for deres værdiforringede aktiver, ligger imidlertid stadigvæk hos medlemsstaterne. I nogle tilfælde vil et pengeinstitut være i stand til at klare den nuværende krise uden større tilpasninger eller yderligere støtte. I andre tilfælde kan der være behov for statsstøtte i form af garantier, rekapitalisering eller ordninger for værdiforringede aktiver.
- 4) Har et pengeinstitut modtaget statsstøtte, bør medlemsstaten fremlægge en rentabilitetsplan eller en mere gennemgribende omstrukturierungsplan, som kan bekræfte eller genoprette den enkelte banks langsigtede rentabilitet uden behov for statsstøtte. Der er allerede opstillet kriterier for, under hvilke omstændigheder der måske er behov for en mere gennemgribende omstrukturering af en bank, og hvornår det er nødvendigt, at der træffes foranstaltninger for at imødegå de konkurrencefordrejninger, støtten kan give anledning til ⁽⁴⁾. Nærværende meddelelse ændrer intet

⁽¹⁾ I sin meddelelse til Det Europæiske Råd af 4. marts 2009 med titlen »Fremdrift i den europæiske genopretning«, KOM(2009) 114 endelig, bebudede Kommissionen et reformprogram, der skal afhjælpe de mere generelle svagheder i de reguleringsrammer, som gælder for de pengeinstitutter, der opererer i EU.

⁽²⁾ Se Kommissionens meddelelse om *Statsstøttereglernes anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskris* (»bankmeddelelsen«), (EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8), Kommissionens meddelelse om *Rekapitalisering af pengeinstitutter under den aktuelle finanskris: Støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger* (»rekapitaliseringsmeddelelsen«) (EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2) og Kommissionens meddelelse om *Behandlingen af værdiforringede aktiver i Fællesskabets banksektor* (»meddelelsen om værdiforringede aktiver«) (EUT C 72 af 26.3.2009, s. 1). For en oversigt over Kommissionens beslutningspraksis henvises til resultatavlen for statsstøtte — opdatering forår 2009, særlig udgave om statsstøtteinterventioner i den nuværende finansielle og økonomiske krise, KOM(2009) 164 endelig af 8 april 2009 (findes ikke på dansk).

⁽³⁾ Denne meddelelse finder kun anvendelse på pengeinstitutter som omhandlet i bankmeddelelsen. I denne meddelelse tales der for nemheds skyld om banker. Disse retningslinjer finder imidlertid tilsvarende anvendelse på andre pengeinstitutter, hvor dette er relevant.

⁽⁴⁾ De kriterier og specifikke omstændigheder, som udløser forpligtelsen til at fremlægge en omstrukturierungsplan, er beskrevet mere indgående i bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver. Heri henvises der især, men ikke udelukkende, til situationer, hvor en kriseramt bank er blevet rekapitaliseret af staten, eller hvor en bank, som er blevet frigjort for sine værdiforringede aktiver, allerede har modtaget statsstøtte uanset i hvilken form, som bidrager til dækning eller undgåelse af tab (undtagen deltagelse i en garantiordning), som tilsammen overstiger 2 % af bankens samlede risikovægtede aktiver. Omstrukturierungsgraden vil afhænge af, hvor alvorlige vanskeligheder den enkelte bank befinder sig i. I overensstemmelse med disse meddelelser (især punkt 40 i rekapitaliseringsmeddelelsen og bilag V i meddelelsen om værdiforringede aktiver) skal medlemsstaterne til gengæld i de tilfælde, hvor der er ydet begrænset støtte til banker, der er fundamentalt sunde, indsende en rapport til Kommissionen om de statslige midlers anvendelse, og denne rapport skal indeholde alle de oplysninger, der er nødvendige for at kunne vurdere bankens rentabilitet, brugen af den modtagne kapital og den planlagte exitstrategi. Rentabilitetsanalysen skal indeholde en redegørelse for bankens risikoprofil og forventede kapitalgrundlag samt en evaluering af dens forretningsplan.

ved disse kriterier. Den supplerer dem med det formål at øge forudsigeligheden og sikre en sammenhængende tilgang ved at forklare, hvordan Kommissionen på grundlag af EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), vil vurdere den omstrukturingsstøtte⁽¹⁾, medlemsstaterne yder til pengeinstitutter, under den nuværende systemiske krise.

- 5) I bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver blev der henvist til de grundlæggende principper, der er fastsat i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder⁽²⁾. Ifølge disse principper kræves det først og fremmest, at omstrukturingsstøtten fører til genoprettelse af virksomhedens levedygtighed på længere sigt uden statsstøtte. Det kræves også, at omstrukturingsstøtte så vidt muligt ledsages af en passende byrdefordeling og af foranstaltninger, som mest muligt kan mindske konkurrencefordrejninger, der på længere sigt ville svække det relevante markeds struktur og funktion betydeligt.
- 6) Ved anvendelsen af disse principper bør hensynet til det interne markeds integritet og udviklingen i hele Fællesskabets banksektor stå i centrum for overvejelserne, og fragmentering og markedsopdeling må undgås. Når den aktuelle krise er overvundet, bør de europæiske banker i kraft af det indre marked i finanssektoren stå i en stærk global position. Kommissionen understreger også på ny behovet for at forudse og håndtere ændringer på en samfundsmæssigt ansvarlig måde og betoner nødvendigheden af at overholde den nationale lovgivning, der er vedtaget til gennemførelse af fællesskabsdirektiverne om information og høring af arbejdstagerne, som finder anvendelse under sådanne omstændigheder⁽³⁾.
- 7) Denne meddelelse forklarer, hvordan Kommissionen vil undersøge støtte til omstrukturering af banker under den nuværende krise under hensyntagen til behovet for at afpasse sin hidtidige praksis efter krisens karakter og globale omfang, banksektorens systemiske rolle for hele økonomien og de systemiske virkninger, der kan opstå, når det er nødvendigt at omstrukturere flere banker inden for samme periode:
- Omstruktureringsplanen skal indeholde en grundig *diagnose* af bankens problemer. For at der kan opstilles bæredygtige strategier for en genoprettelse af rentabiliteten, vil bankerne derfor skulle stressteste deres virksomhed. Dette første skridt på vejen til en genoprettelse af rentabiliteten bør baseres på fælles parametre, som i videst muligt omfang bygger på hensigtsmæssige metodologier aftalt på fællesskabsplan. Bankerne vil også skulle give oplysninger om deres værdiforringede aktiver⁽⁴⁾.
 - Da det overordnede mål er at opnå finansiell stabilitet, og da der generelt fortsat er dystre udsigter for økonomien i hele Fællesskabet, vil der blive lagt særlig vægt på udarbejdelse af en omstruktureringsplan, og især på, at den tidsmæssige planlægning af de forskellige skridt til dens gennemførelse er tilstrækkeligt fleksibel og realistisk. Hvis det på grund af markedsforholdene ikke er umiddelbart muligt at gennemføre strukturforanstaltningerne, bør det overvejes i mellemtiden at iværksætte egnede adfærdsrelaterede foranstaltninger.
 - Kommissionen vil anvende det grundlæggende princip om en passende byrdefordeling mellem medlemsstaterne og de støttemodtagende banker under hensyntagen til situationen i finanssektoren som helhed. Hvis det på grund af markedsforholdene på redningstidspunktet ikke umiddelbart er muligt at sikre en passende byrdefordeling, skal det ske på et senere stadium i gennemførelsen af omstruktureringsplanen.
 - De foranstaltninger, som en støttemodtagende bank træffer for at begrænse konkurrencefordrejninger i sin egen eller andre medlemsstater, bør udformes på en sådan måde, at de negative virkninger for andre banker begrænses, samtidig med at der tages hensyn til, at den nuværende krises systemiske karakter har krævet meget omfattende statslige indgreb i sektoren.
- ⁽¹⁾ Det vil sige støtte, som blev godkendt midlertidigt af Kommissionen som redningsstøtte i henhold til Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (EUT C 244 af 1.10.2004, s. 2), eller støtte, der er midlertidigt godkendt i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), samt enhver ny støtte, der anmeldes med henvisning til omstrukturering. Ved vurdering af omstrukturingsstøtte til banker under den nuværende systemiske krise vil denne meddelelse derfor blive anvendt i stedet for rammebestemmelserne for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder.
- ⁽²⁾ Kommissionen har tidligere vedtaget en række beslutninger om omstrukturingsstøtte (der blev fundet forenelig med fællesmarkedet i henhold til traktatens artikel 87, stk. 3, litra c)) til nødlidende banker på grundlag af en omfattende omstrukturingsproces, som skulle bringe støttemodtagerne på fode igen på lang sigt, uden at støtten i urimeligt omfang var til skade for konkurrenterne. De typiske omstrukturingsstrategier har omfattet en omlægning af forretningsmodeller, lukning eller frasalg af dele af virksomhederne, datterselskaber eller filialer, ændringer i forvaltningen af aktiver og passiver, afhændelse af virksomheden som *going concern*, salg af dele af virksomheden til levedygtige konkurrenter. Se f. eks. Kommissionens beslutning 98/490/EF af 20. maj 1998 om Frankrigs støtte til Crédit Lyonnais (EFT L 221 af 8.8.1998, s. 28), Kommissionens beslutning 2005/345/EF af 18. februar 2004 om Tysklands statsstøtte til fordel for Bankgesellschaft Berlin AG (EUT L 116 af 4.5.2005, s. 1), Kommissionens beslutning 2009/341/EF af 4. juni 2008 i statsstøttesag C 9/2008 (ex NN 8/2008, CP 244/2007) om Tysklands støtte til Sachsen LB (EUT L 104 af 24.4.2009, s. 34), og resultattavlen for statsstøtte fra efteråret 2006, KOM(2006) 761 endelig, s. 28 (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/2006_autumn_en.pdf), med en særlig oversigt over rednings- og omstrukturingsstøtte.
- ⁽³⁾ Se også meddelelsen om omstrukturering og beskæftigelsen af 31. marts 2005 (KOM(2005) 120 endelig af 31. marts 2005) og aftalen mellem de europæiske arbejdsmarkedsparter om god praksis i forbindelse med omstrukturering fra november 2003.
- ⁽⁴⁾ I overensstemmelse med meddelelsen om værdiforringede aktiver.

- Der bør fortsat være mulighed for ydelse af yderligere støtte i omstrukturingsperioden, hvis det kan retfærdiggøres ud fra hensyn til den finansielle stabilitet. Enhver yderligere støtte bør være begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at sikre rentabiliteten.
- 8) Retningslinjerne i afsnit 2 finder anvendelse i de tilfælde, hvor medlemsstaten er forpligtet til at anmelde en omstrukturingsplan⁽¹⁾. De principper, der ligger til grund for afsnit 2, anvendes analogt i tilfælde, hvor medlemsstaten ikke er formelt forpligtet til at anmelde en omstrukturingsplan, men ikke desto mindre skal dokumentere den støttemodtagende banks rentabilitet⁽²⁾. I sidstnævnte tilfælde vil Kommissionen normalt kræve mindre detaljerede oplysninger, medmindre der foreligger tvivlsspørgsmål⁽³⁾. I tvivlstilfælde vil Kommissionen især forlange dokumentation for fyldestgørende stresstestning i overensstemmelse med punkt 13 nedenfor og for den kompetente nationale myndigheds validering af stresstestens resultater. Afsnit 3, 4 og 5 gælder kun i de tilfælde, hvor medlemsstaten skal anmelde en omstrukturingsplan. Afsnit 6 omhandler denne meddelelses tidsmæssige gyldighed og gælder både i de tilfælde, hvor medlemsstaterne skal anmelde en plan for omstrukturering af støttemodtageren, og hvor medlemsstaterne kun skal dokumentere støttemodtagernes rentabilitet.
- ## 2. GENOPRETTELSE AF DEN LANGSIGTEDE RENTABILITET
- 9) Hvis en medlemsstat på grundlag af Kommissionens tidligere retningslinjer eller beslutninger er forpligtet til at fremlægge en omstrukturingsplan⁽⁴⁾, bør denne plan være omfattende, detaljeret og baseret på et sammenhængende koncept. Den bør påvise, hvordan banken hurtigst muligt vil genoprette sin langsigtede rentabilitet uden statsstøtte⁽⁵⁾. Enhver anmeldelse af en omstrukturingsplan bør indeholde en sammenligning med alternative løsninger, herunder en opsplitning af banken eller en anden banks overtagelse af den, for at sætte Kommissionen i stand til at vurdere⁽⁶⁾, om der findes mere markedsorienterede, mindre bekostelige eller mindre konkurrencefordrejende måder at gøre det på, som samtidig tilgodeser målet om finansiell stabilitet. Hvis en banks rentabilitet ikke genoprettes, bør det af omstrukturingsplanen fremgå, hvordan den kan afvikles på en velordnet måde.
- 10) Omstrukturingsplanen bør identificere årsagerne til bankens vanskeligheder og bankens egne svagheder og vise, hvordan de foreslåede omstrukturingsforanstaltninger kan afhjælpe bankens problemer.
- 11) Omstrukturingsplanen bør indeholde oplysninger om den støttemodtagende banks forretningsmodel, herunder især dens organisationsstruktur, finansiering (med dokumentation for den kort- og langfristede finansieringsstrukturens bæredygtighed⁽⁷⁾), corporate governance (med dokumentation for, hvordan interessekonflikter forebygges, samt nødvendige ledelsesændringer⁽⁸⁾), risikostyring (herunder oplysninger om værdiforringede aktiver og hensættelser til tab på forventede nødlidende aktiver) og forvaltning af aktiver og passiver, likviditetsgenerering (som bør nå op på et tilstrækkeligt højt niveau uden statsstøtte), forpligtelser uden for balancen (med dokumentation for deres bæredygtighed og konsolidering, når banken har en betydelig eksponering⁽⁹⁾), gearing, nuværende og fremtidigt kapitalgrundlag i overensstemmelse med gældende tilsynsregler (baseret på en forsigtig vurdering og tilstrækkelige henlæggelser) samt aflønnings- og incitamentstruktur⁽¹⁰⁾ (med dokumentation for, hvordan denne struktur fremmer bankens langsigtede rentabilitet).
- 12) Rentabiliteten af hver forretningsaktivitet og hvert profitcenter bør analyseres med den nødvendige opdeling. Genoprettelsen af bankens rentabilitet bør hovedsageligt være en følge af interne foranstaltninger. Den kan baseres på eksterne faktorer såsom udsving i priser og efterspørgsel, som banken ikke har større indflydelse på, men kun hvis de forventninger til markedsudviklingen, der lægges til grund, er almindeligt anerkendte. En omstrukturering forudsætter en opgivelse af de aktiviteter, som på mellemlangt sigt fortsat vil være tabsgivende af strukturbestemte årsager.
- 13) Den langsigtede rentabilitet er genoprettet, når banken er i stand til at dække alle sine omkostninger, inklusive afskrivninger og finansielle omkostninger, og sikre et passende afkast på egenkapitalen under hensyntagen til bankens risikoprofil. Efter omstruktureringen bør banken være i stand til på egen hånd at konkurrere om at tiltrække kapital på markedspladsen i overensstemmelse med de relevante tilsynskrav. De forventede resultater af den planlagte omstrukturering skal kunne påvises både i et basisscenarie og i forskellige »stressscenarier«. Omstrukturingsplanerne skal derfor bl.a. også tage hensyn til den aktuelle situation og fremtidsudsigterne på de finansielle markeder, såvel på grundlag af basisscenariet som det værst tænkelige scenarie. Stresstesterne bør omfatte flere scenarier, herunder en
- ⁽¹⁾ I overensstemmelse med bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver. Se punkt 4 i nærværende meddelelse.
- ⁽²⁾ I overensstemmelse med bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver, skal medlemsstaterne, hvis der ydes et begrænset støttebeløb til fundamentalt sunde banker, indsende en rentabilitetsanalyse til Kommissionen.
- ⁽³⁾ Jf. især punkt 40 i rekapitaliseringsmeddelelsen og bilag V i meddelelsen om værdiforringede aktiver.
- ⁽⁴⁾ Som forklaret i punkt 8 i denne meddelelse bemærkes, at når der i afsnit 2 henvises til en omstrukturingsplan, gælder de principper, der ligger til grund for afsnit 2, også analogt for rentabilitetsanalyser.
- ⁽⁵⁾ En vejledende model for en omstrukturingsplan findes i bilaget.
- ⁽⁶⁾ Hvor det er relevant, vil Kommissionen ved sin undersøgelse af anmeldte omstrukturingsplaner søge rådgivning hos en ekstern konsulent for at kunne vurdere oplysningerne om rentabilitet, byrdedeling og minimering af konkurrencefordrejninger. Den vil også kunne anmode tilsynsmyndighederne om at validere forskellige elementer.
- ⁽⁷⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning af 2. april 2008 i sag NN 1/2008, *Northern Rock* (EUT C 135 af 3.6.2008, s. 21), og beslutning 2009/341/EF i sag C 9/2008, *SachsenLB*.
- ⁽⁸⁾ Se beslutning 2009/341/EF i sag C 9/2008, *SachsenLB*.
- ⁽⁹⁾ Med visse behørigt begrundede undtagelser. Se Kommissionens beslutning af 21. oktober 2008 i sag C 10/2008, *IKB*, endnu ikke offentliggjort.
- ⁽¹⁰⁾ I overensstemmelse med Kommissionens henstilling 2009/384/EF af 30. april 2009 om aflønningspolitik i finanssektoren (EUT L 120 af 15.5.2009, s. 22).

kombination af stressbegivenheder og en længerevarende global recession. De antagelser, der lægges til grund, bør sammenlignes med hensigtsmæssige benchmarks for hele sektoren, der er tilpasset efter udviklingen i den aktuelle krise på de finansielle markeder. Planen bør indeholde foranstaltninger til imødegåelse af de eventuelle problemer, som stresstestningen afdækkede. Stresstestningen bør i videst muligt omfang være baseret på fælles parametre, der er aftalt på fællesskabsplan (som f.eks. en metodologi udviklet af Det Europæiske Banktilsynsudvalg) og i det fornødne omfang tilpasset de specifikke forhold i de enkelte lande og de enkelte banker.

- 14) Under den nuværende krise er de rekapitaliseringer, regeringerne har foretaget i banker, foregået på vilkår, som primært har været baseret på målet om at sikre finansiell stabilitet snarere end på et afkast, som ville have været acceptabelt for en privat investor. Langsigtet rentabilitet kræver derfor, at enhver statsstøtte, der er ydet, enten tilbagebetales inden for et bestemt tidsrum, således som det blev forudsat på tidspunktet for støttens ydelse, eller at den forrentes på normale markedsvilkår, således at det sikres, at enhver yderligere statsstøtte ophører. Da traktaten er neutral med hensyn til ejendomsret, finder statsstøttereglerne anvendelse, uanset om en bank er privat eller offentligt ejet.
- 15) Omstruktureringsperioden bør være så kort som muligt, således at rentabiliteten hurtigt kan genoprettes, men Kommissionen vil tage hensyn til de aktuelle kriseforhold og vil derfor kunne tillade, at nogle af strukturforanstaltningerne gennemføres over en længere tidshorisont end normalt, især når det drejer sig om at undgå, at markederne bliver sat under pres på grund af brandudsalg ⁽¹⁾. Omstruktureringen bør dog gennemføres så hurtigt, som det er muligt, og for at være effektiv og muliggøre en troværdig genoprettelse af den omstrukturerede banks rentabilitet bør den ikke vare længere end fem år ⁽²⁾.
- 16) Hvis der i omstruktureringsperioden bliver behov for yderligere statsstøtte, som ikke oprindeligt var forudsat i omstruktureringsplanen, for at genoprette rentabiliteten, vil det kræve en individuel forhåndsanmeldelse, og der vil blive taget hensyn til sådan eventuel yderligere støtte i Kommissionens endelige beslutning.

Genoprettelse af rentabiliteten gennem salg af en bank

- 17) At en nødlidende bank sælges til et andet pengeinstitut, kan bidrage til at genoprette dens langsigtede rentabilitet, hvis køberen er rentabel og magter at overtage den nødlidende bank, og det kan hjælpe med til at genoprette tilliden på markedet. Det kan også bidrage til konsolideringen af

finanssektoren. Køberen bør derfor godtgøre, at den integrerede enhed vil være rentabel. Også i tilfælde af et sådant salg vil kravene til rentabilitet, eget bidrag og begrænsning af konkurrencefordrejningerne skulle overholdes.

- 18) Der bør generelt sikres en gennemsigtig, objektiv, ubetinget og ikke-diskriminerende salgsproces med fuld konkurrence, så alle potentielle bydende stilles lige ⁽³⁾.
- 19) Med forbehold af de fusionskontrolregler, som et sådant salg eventuelt vil være underlagt, og selv om det anerkendes, at salg af en støttemodtagende nødlidende bank til en konkurrent både kan bidrage til at genoprette den langsigtede rentabilitet og fremme konsolideringen i finanssektoren, bør et sådant salg desuden ikke tillades, hvis det umiddelbart må antages at føre til en betydelig hindring af den effektive konkurrence, medmindre der i forbindelse med ydelsen af støtte er truffet ledsageforanstaltninger til imødegåelse af konkurrencefordrejninger.
- 20) Salg af en bank kan også være forbundet med statsstøtte til køberen og/eller det solgte forretningsområde ⁽⁴⁾. Hvis salget sker efter et åbent og ubetinget udbud i fuld konkurrence, og aktiverne går til den højstbydende, anses salgsprisen for at svare til markedsprisen, og det kan derfor udelukkes, at der skulle være tale om statsstøtte til køberen ⁽⁵⁾. En negativ salgspris (eller finansiell støtte ydet som kompensation for en sådan negativ salgspris) kan undtagelsesvis accepteres som et salg, der ikke er forbundet med statsstøtte, hvis en likvidation ville have været forbundet med større omkostninger for sælgeren ⁽⁶⁾. Ved beregning af omkostningerne ved en likvidation i en sådan situation vil Kommissionen kun tage hensyn til de forpligtelser, som en markedsøkonomisk investor ville have påtaget sig ⁽⁷⁾. Dette udelukker forpligtelser affødt af statsstøtte ⁽⁸⁾.
- 21) En velordnet afvikling eller bortauktionering af en nødlidende bank bør altid overvejes, hvis bankens langsigtede rentabilitet ikke kan genoprettes på troværdig vis. Regeringerne bør tilskynde til, at urentable aktører forsvinder fra markedet, og samtidig sørge for, deres udtræden fra markedet af hensyn til den finansielle stabilitet sker inden for en passende tidsramme. Hvordan en sådan velordnet

⁽³⁾ Se også punkt 20.

⁽⁴⁾ Se f.eks. beslutning 2009/341/EF i sag C 9/2008, *Sachsen LB*.

⁽⁵⁾ Hvis der ikke afholdes et udbud, betyder det ikke automatisk, at der er tale om statsstøtte til køberen.

⁽⁶⁾ Det ville normalt føre til støtte til det forretningsområde, der sælges.

⁽⁷⁾ Forenede sager C-278/92, C-279/92 og C-280/92, *Hytasa*, Sml. 1994 I-4103, præmis 22.

⁽⁸⁾ Se sag C-334/99, *Gröditzer Stahlwerke*, Sml. 2003 I-1139, præmis 134 ff. og Kommissionens beslutning 2008/719/EF af 30. april 2008 i statsstøttesag C 56/2006 (ex NN 77/2006), *Bank Burgenland* (EUT L 239 af 6.9.2008 s. 32).

⁽¹⁾ Dvs. salg af store mængder aktiver til de aktuelle lave markedspriser, hvilket kan presse priserne endnu længere ned.

⁽²⁾ Det har været Kommissionens praksis at acceptere en varighed på to til tre år for en omstruktureringsplan.

afvikling bør foregå, er fastlagt i bankmeddelelsen ⁽¹⁾. Overtagelse af en nødlidende banks »gode« aktiver og passiver kan også være en mulighed for en sund bank, da det kunne være en omkostningseffektiv måde, hvorpå den kan udvide sin indlånsmasse og opbygge gode forhold til solide låntagere. Desuden kan etablering af en autonom »god bank« med kombination af en eksisterende banks »gode« aktiver og passiver også være en acceptabel måde at genoprette rentabiliteten på, forudsat at denne nye bank ikke er i stand til fordreje konkurrencen uforholdsmæssigt.

3. STØTTEMODTAGERENS EGET BIDRAG (BYRDEFORDDELING)

- 22) For at begrænse konkurrencefordrejninger og undgå problemer med »moral hazard« bør støtten begrænses til det nødvendige minimum, og støttemodtageren bør selv yde et passende bidrag til omstrukturingsomkostningerne. Banken og dens kapitalindskydere bør i så udstrakt grad som muligt bidrage til omstruktureringen med deres egne midler. Det er nødvendigt for at sikre, at reddede banker kommer til at bære en rimelig del af ansvaret for konsekvenserne af deres tidligere adfærd, og for at skabe passende incitamenter for deres fremtidige adfærd.

Begrænsning af omstrukturingsomkostningerne

- 23) Omstrukturingsstøtte bør være begrænset til kun at dække de omkostninger, som er nødvendige for at genoprette rentabiliteten. Det betyder, at der ikke bør stilles offentlige midler til rådighed for en virksomhed, som kunne anvendes til at finansiere markedsfordrejende aktiviteter, der ikke er knyttet til omstrukturingsprocessen. F.eks. må overtagelse af aktier i andre virksomheder eller nye investeringer ikke finansieres ved hjælp af statsstøtte, medmindre dette er afgørende nødvendigt for genoprettelse af virksomhedens rentabilitet ⁽²⁾.

Begrænsning af støttebeløbet, betydeligt eget bidrag

- 24) For at sikre, at støttebeløbet er begrænset til det nødvendige minimum, bør bankerne først bruge deres egne ressourcer til at finansiere omstruktureringen. Det kan

f.eks. indebære salg af aktiver. Den statslige støtte bør ydes på vilkår, der sikrer en passende byrdefordeling af omkostningerne ⁽³⁾. Det indebærer, at omkostningerne i forbindelse med omstruktureringen ikke blot bæres af staten, men også af dem, der har investeret i banken, ved at absorbere tab med disponibel kapital og ved at betale et passende vederlag for statens støtte ⁽⁴⁾. Det er imidlertid Kommissionens opfattelse, at det på baggrund af den nuværende systemiske krise ikke er hensigtsmæssigt på forhånd at fastsætte bestemte tærskler for denne byrdefordeling, eftersom formålet er at lette adgangen til privat kapital og en tilbagemøden til normale markedsvilkår.

- 25) Såfremt der af hensyn til den finansielle stabilitet undtagelsesvis åbnes mulighed for at fravige en på forhånd fastlagt passende byrdefordeling i redningsfasen, skal der kompenseres herfor i form af et yderligere bidrag på et senere stadium i omstruktureringen, f.eks. i form af tilbagebetalingsklausuler (*claw-back*) og/eller mere vidtgående omstrukturering, omfattende yderligere foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejninger ⁽⁵⁾.

- 26) Bankerne bør være i stand til at forrente kapitalen, bl.a. i form af dividender og kuponer på udestående efterstillet gæld, på grundlag af det overskud, de indtjener ved deres aktiviteter. Bankerne bør imidlertid ikke anvende statsstøtte til at forrente egenkapitalen (stamkapital og efterstillet gæld), hvis dens aktiviteter ikke giver et tilstrækkeligt stort overskud. I en omstruktureringssammenhæng er det derfor principielt ikke foreneligt med målsætningen om byrdefordeling, at støttemodtagende banker foretager en diskretionær udligning af tab (f.eks. ved frigørelse af reserver eller nedbringelse af stamkapitalen) for at sikre udbetaling af dividende og kuponer på udestående efterstillet gæld ⁽⁶⁾. Dette bør afvejes med behovet for at sikre bankens refinansieringskapacitet og exitincitamenter ⁽⁷⁾. For

⁽¹⁾ Se punkt 43-50 i bankmeddelelsen. For at åbne mulighed for en sådan velordnet udtræden af markedet vil likvidationsstøtte kunne blive betragtet som værende foreneligt med fællesmarkedet, når den f.eks. er nødvendig for en midlertidig rekapitalisering af en afviklingsbank eller -struktur eller for at fyldestgøre visse kreditorklasser, når hensynet til den finansielle stabilitet tilsiger det. For eksempler på en sådan støtte og de betingelser, hvorpå den blev godkendt, henvises til Kommissionens beslutning af 1. oktober 2008 i sag NN 41/2008 UK, *Redningsstøtte til Bradford & Bingley* (EUT C 290 af 13.11.2008, s. 2), og Kommissionens beslutning af 5. november 2008 i sag NN 39/2008, *Støtte til afvikling af Roskilde Bank* (EUT C 12 af 17.1.2009, s. 3).

⁽²⁾ Se sag T-17/03, *Schmitz-Gotha*, Sml. 2006, s. II-1139.

⁽³⁾ Som allerede anført i tidligere kommissionsmeddelelser, især meddelelsen om værdiforringede aktiver, se punkt 21 ff.

⁽⁴⁾ Kommissionen har opstillet detaljerede retningslinjer for prisfastsættelsen af statsgarantier, rekapitaliseringer og overtagelse af værdiforringede aktiver i hhv. bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen og meddelelsen om værdiforringede aktiver. I det omfang, der betales en sådan pris, indebærer det for bankens aktionærer en svækkelse af deres finansielle position.

⁽⁵⁾ Meddelelsen om værdiforringede aktiver, punkt 24 og 25. Se også punkt 4 i denne meddelelse.

⁽⁶⁾ Se Kommissionens beslutning af 18. december 2008 i sag N 615/2008, *Bayern LB* (EUT C 80 af 3.4.2009 s. 4). Dette forhindrer imidlertid ikke banken i at foretage kuponudbetalinger, når den er retligt forpligtet hertil.

⁽⁷⁾ Se meddelelsen om værdiforringede aktiver, punkt 31, og den nuancerede tilgang til dividenderestriktioner i rekapitaliseringsmeddelelsen, punkt 33, 34 og 45, der afspejler, at selv om midlertidige forbud mod dividender eller kuponer kan bevare kapitalen i banken og give den en bedre kapitalstødpude og dermed forbedre bankens solvens, kan de også vanskeliggøre bankens adgang til private finansieringskilder eller i det mindste øge omkostningerne ved fremtidig ny finansiering.

at fremme en støttemodtagende banks refinansiering vil Kommissionen kunne se positivt på kuponudbetalinger på nyudstedte hybride kapitalinstrumenter, der rangerer højere i prioritetsrækkefølgen end eksisterende efterstillet gæld. Under alle omstændigheder bør bankerne normalt ikke kunne købe deres egne aktier i omstrukturingsfasen.

- 27) Ydelse af yderligere støtte i omstrukturingsperioden bør forblive en mulighed, hvis det kan begrundes ud fra hensynet til den finansielle stabilitet. Enhver yderligere støtte bør være begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at sikre rentabiliteten.

4. BEGRÆNSNING AF KONKURRENCEFORDREJNINGER OG SIKRING AF EN KONKURRENCEGYGTIG BANKSEKTOR

Former for konkurrencefordrejninger

- 28) Statsstøtte kan bidrage til at sikre den finansielle stabilitet under en systemisk krise og have positive afsmittningseffekter i en større sammenhæng, men statsstøtte kan imidlertid også skabe konkurrencefordrejninger på forskellige måder. Når bankerne konkurrerer på produkter og ydelser, vil de af dem, der har akkumuleret alt for store risici og/eller bygger på uholdbare forretningsmodeller, i sidste ende miste markedsandele og i givet fald blive nødt til at trække sig ud af markedet, mens mere effektive konkurrenter kan ekspandere eller gå ind på de pågældende markeder. Statsstøtte bevirker, at de konkurrencefordrejninger, der tidligere blev skabt ved overdreven risikotagning og uholdbare forretningsmodeller, bliver ved med at bestå, fordi den på kunstig vis understøtter den støttemodtagende banks markedsstyrke. På denne måde kan støtten skabe en moral hazard for støttemodtagerne, samtidig med at den svækker de incitamenter, som banker, der ikke modtager støtte, har til at konkurrere, investere og innovere. Endelig kan statsstøtte underminere det indre marked ved at vælte en urimelig del af byrden ved strukturtilpasning og de medfølgende sociale og økonomiske problemer over på andre medlemsstater, samtidig med at den skaber adgangsbarrierer og underminerer incitamenterne til at gå ind i grænseoverskridende aktiviteter.

- 29) Under en systemisk krise er sikring af den finansielle stabilitet fortsat det overordnede mål for støtte til finanssektoren, men sikring af systemisk stabilitet på kort sigt bør ikke på længere sigt føre til mere ulige konkurrencevilkår og mindre konkurrenceprægede markeder. I denne sammenhæng spiller foranstaltninger til at begrænse konkurrencefordrejninger affødt af statsstøtte en meget vigtig rolle, bl.a. af følgende grunde: For det første er bankerne i hele Fællesskabet blevet ramt af krisen i meget forskellig grad, og statsstøtte til at redde og omstrukturere nødlidende banker kan skade de banker, der er forblevet fundamentalt sunde, hvilket også kan få negative virkninger for den finansielle stabilitet. I en situation med finansiell, økonomisk og budgetmæssig krise bliver forskellene mellem medlemsstaterne med hensyn til størrelsen af de midler, staten kan skyde ind, endnu mere udtalte, hvilket kan få negative konsekvenser for de lige konkurrencevilkår i det indre marked. For det andet vil statslige indgreb under den nuværende økonomiske krise i sigens natur have en tendens til at fokusere på nationale markeder og indebærer

derfor en alvorlig risiko for, at man forskanser sig bag de nationale grænser, og for en fragmentering af det indre marked. Ved vurderingen af støttemodtagernes markedstilstedeværelse må der lægges vægt på at sikre en effektiv konkurrence og forhindre markedsstyrke, adgangsbarrierer og bortfald af incitamenterne til grænseoverskridende aktiviteter til skade for de europæiske virksomheder og forbrugere. For det tredje vil omfanget af den statslige indgriben, der er behov for af hensyn til den finansielle stabilitet, og de muligvis begrænsede muligheder for at sikre en normal byrdefordeling, ikke kunne undgå at skabe endnu større moral hazard, som der skal korrigeres for, således at det sikres, at der ikke i fremtiden bliver tale om skævvridende incitamenter og overdreven risikofyldt adfærd, og for at bane vej for en hurtig tilbagevenden til normale markedsvilkår uden statsstøtte.

Anvendelse af effektive og nøje afpassede foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejningerne

- 30) De foranstaltninger, der træffes for at begrænse konkurrencefordrejninger, bør være skræddersyede til at fjerne de fordrejninger, der vil opstå på det marked, hvor den støttemodtagende bank vil operere, når den har fået genoprettet sin rentabilitet efter omstruktureringen, samtidig med at de bør være baseret på en fælles politik og fælles principper. Udgangspunktet for Kommissionens vurdering af behovet for sådanne foranstaltninger vil være størrelsen, rækkevidden og omfanget af de aktiviteter, som den pågældende bank vil have efter gennemførelsen af en troværdig omstruktureringsplan i overensstemmelse med afsnit 2. Alt efter konkurrencefordrejningens art kan der blive tale om foranstaltninger på aktivsiden eller på passivsiden⁽¹⁾. Disse foranstaltningers art og form vil afhænge af to kriterier: for det første støttebeløbets størrelse og de vilkår og omstændigheder, hvorunder støtten er ydet, og for det andet forholdene på det marked eller de markeder, hvor den modtagende bank vil operere.
- 31) Med hensyn til det første kriterium kan de foranstaltninger, der træffes for at begrænse konkurrencefordrejningerne, variere betydeligt alt efter støttebeløbets størrelse samt graden af byrdefordeling og den pris, der betales. I denne forbindelse vil statsstøtten blive vurderet både absolut (modtaget kapitalindskud, støtteelement i garantier og overtagelse af værdiforringede aktiver) og i forhold til bankens risikovægtede aktiver. Kommissionen vil se på det samlede støttebeløb, der er ydet til støttemodtagerne, inklusive enhver form for redningsstøtte. På samme måde vil Kommissionen tage hensyn til omfanget af støttemodtagerens eget bidrag og byrdefordelingen i omstrukturingsperioden. Generelt vil der være færre negative konsekvenser som følge af moral hazard-problemer, hvor der er tale om en højere grad af byrdefordeling og et større egetbidrag. Det mindsker behovet for yderligere foranstaltninger⁽²⁾.

⁽¹⁾ Se punkt 21.

⁽²⁾ Selv om Kommissionen i henhold til bankmeddelelsen, rekapitaliseringsmeddelelsen eller meddelelsen om værdiforringede aktiver undtagelsesvis har accepteret støtte, som ikke var i fuld overensstemmelse med principperne i disse meddelelser, vil de heraf følgende yderligere konkurrencefordrejninger kræve yderligere strukturelle eller adfærdsmæssige sikkerhedsforanstaltninger; se punkt 58 i meddelelsen om værdiforringede aktiver.

32) Med hensyn til det andet kriterium vil Kommissionen analysere støttens sandsynlige virkninger på de markeder, hvor den støttemodtagende bank kommer til at operere efter omstruktureringen. Den vil først og fremmest se på, hvilken størrelse og relative betydning banken vil få på sit marked eller sine markeder, når dens rentabilitet er blevet genoprettet. Hvis banken efter omstruktureringen kun får en ubetydelig markedstilstedeværelse, er det mindre sandsynligt, at der bliver behov for yderligere betingelser i form af frasalg eller adfærdsmæssige tilsagn. De foranstaltninger, der skal træffes, vil blive afpasset efter de forhold, der gør sig gældende på markedet ⁽¹⁾, for at sikre, at den effektive konkurrence bevares. På nogle områder kan frasalg få negative følger og er måske ikke nødvendige for at nå det ønskede resultat, og i så fald kan begrænsninger i den organiske vækst være at foretrække frem for frasalg. På andre områder, især på nationale markeder med høje adgangsbarrierer, kan frasalg være en nødvendighed for at skabe adgang eller ekspansionsmuligheder for konkurrenter. Foranstaltninger til begrænsning af konkurrencefordrejningerne bør ikke forringe udsigterne til, at banken kan få genoprettet sin rentabilitet.

33) Endelig vil Kommissionen være opmærksom på risikoen for, at omstrukturingsforanstaltninger kommer til at underminere det indre marked, og den vil se positivt på foranstaltninger, der hjælper med til at sikre fortsat åbne og konkurrenceprægede nationale markeder. Formålet med at yde støtte er at bevare den finansielle stabilitet og sikre långivningen til realøkonomien i den støtтеgivende medlemsstat, og når denne støtte også gøres betinget af, at den modtagende bank overholder visse mål for udlånsvirksomheden i andre medlemsstater end den støtтеgivende stat, vil det kunne betragtes som en væsentlig yderligere positiv virkning af støtten. Det vil især være tilfældet, hvis målene for udlånsvirksomheden er forholdsvis højt sat i forhold til et troværdigt kontrafaktisk scenarie, hvis der føres passende tilsyn med realiseringen af disse mål (f.eks. i samarbejde mellem tilsynsmyndighederne i hjemme- og værtsstaten), hvis værtsstatens banksystem domineres af banker med hovedkvarter i udlandet, og hvis sådanne udlånsforpligtelser er blevet koordineret på fællesskabsplan (f.eks. inden for rammerne af forhandlinger om likviditetsbistand).

Fastsættelse af en passende pris for statsstøtten

34) At der betales en passende pris for enhver form for statslig indgriben, er generelt et af de bedste midler til at begrænse konkurrencefordrejninger, fordi støttens størrelse dermed begrænses. Når indtrædelsesprisen er fastsat på et niveau, der af hensyn til den finansielle stabilitet er sat betydeligt under markedsprisen, bør det sikres, at vilkårene for den finansielle støtte revideres i forbindelse med omstrukturingsplanen ⁽²⁾, så at den fordrejende virkning af støtten mindskes.

⁽¹⁾ Der vil især blive taget hensyn til koncentrationsgraden, kapacitetsbegrænsninger, lønsomhed samt adgangs- og ekspansionsbarrierer.

⁽²⁾ F.eks. ved at fremme en førtidig tilbagebetaling af statsstøtte.

Strukturforanstaltninger — frasalg og indskrænkning af forretningsaktiviteter

35) På grundlag af en vurdering i overensstemmelse med kriterierne i dette afsnit vil det kunne kræves, at banker, der modtager statsstøtte, frasalger datterselskaber eller filialer, kundeporteføljer eller forretningsenheder eller iværksætter enhver anden tilsvarende foranstaltning ⁽³⁾, også på støttemodtagerens indenlandske privatkundemarked. For at sådanne foranstaltninger skal kunne styrke konkurrencen og komme det indre marked til gode, bør de gøre det lettere for konkurrenter at komme ind på markedet og tilskynde til grænseoverskridende aktiviteter ⁽⁴⁾. I overensstemmelse med kravet om genoprettelse af rentabiliteten vil Kommissionen se positivt på sådanne strukturforanstaltninger, hvis de iværksættes uden forskelsbehandling mellem virksomheder i forskellige medlemsstater og således bidrager til bevarelse af et indre marked for finansielle tjenesteydelser.

36) Det kan også være nødvendigt at begrænse bankens ekspansion inden for bestemte forretningsområder eller geografiske områder, f.eks. gennem markedsorienterede midler såsom specifikke kapitalkrav, hvis direkte restriktioner på ekspansion ville svække konkurrencen på markedet, eller for at mindske moral hazard. Samtidig vil Kommissionen være særlig opmærksom på nødvendigheden af at undgå, at man forskanser sig bag nationale grænser, og at der opstår en fragmentering af det indre marked.

37) I tilfælde, hvor det viser sig at være objektivt vanskeligt at finde en køber til datterselskaber eller andre aktiviteter eller aktiver, vil Kommissionen forlænge fristen for gennemførelse af disse foranstaltninger, hvis der opstilles en bindende tidsplan for indskrænkningen af forretningsaktiviteterne (herunder udskillelse af forretningsområder). Fristen for gennemførelse af disse foranstaltninger bør dog ikke overstige fem år.

38) I konkrete tilfælde vil Kommissionen ved vurderingen af, hvor omfattende de strukturforanstaltninger, der træffes for at begrænse konkurrencefordrejninger, må være, i overensstemmelse med ligebehandlingsprincippet tage hensyn til de foranstaltninger, der samtidig træffes i andre sager, som vedrører de samme markeder eller markedssegmenter.

⁽³⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning af 21. oktober 2008 i sag C 10/2008, *IKB*, endnu ikke offentliggjort, og Kommissionens beslutning af 7. maj 2009 i sag N 244/2009, *Kapitalindskud i Commerzbank* (EUT C 147 af 27.6.2009, s. 4).

⁽⁴⁾ Det bemærkes, at en formindskelse af balancesummen som følge af afskrivninger på aktiver, som delvis kompenseres med statsstøtte, ikke reducerer bankens faktiske markedstilstedeværelse og derfor ikke kan tages i betragtning ved vurderingen af behovet for strukturforanstaltninger.

Misbrug af statsstøtte til finansiering af konkurrencebegrænsende adfærd skal undgås

- 39) Statsstøtte må ikke anvendes til skade for konkurrenter, som ikke nyder tilsvarende offentlig støtte ⁽¹⁾.
- 40) Med forbehold af, hvad der anføres i punkt 41, bør banker ikke bruge statsstøtte til at overtage konkurrerende virksomheder ⁽²⁾. Dette forbud bør gælde i mindst tre år og eventuelt indtil til afslutningen af omstruktureringen, afhængigt af støttens størrelse, omfang og varighed.
- 41) I ganske særlige tilfælde og efter anmeldelse vil overtagelser kunne godkendes af Kommissionen, hvis de er led i en konsolideringsproces, der er nødvendig for at genoprette den finansielle stabilitet eller sikre en effektiv konkurrence. Overtagelsesprocessen bør overholde princippet om lige muligheder for alle potentielle købere, og resultatet bør sikre en effektiv konkurrence på de relevante markeder.
- 42) Hvor påbud om frasal og/eller forbud mod overtagelser ikke er en hensigtsmæssig løsning, vil Kommissionen eventuelt kunne acceptere, at medlemsstaten pålægger en tilbagebetalingsklausul, f.eks. i form af en afgift, der skal betales af støttemodtagerne. Derigennem vil staten kunne få en del af støtten tilbagebetalt fra banken, når den har fået genoprettet sin rentabilitet.
- 43) Hvis banker, der modtager statsstøtte, skal opfylde visse krav med hensyn til långivning til realøkonomien, skal bankens långivning foregå på kommercielle vilkår ⁽³⁾.
- 44) Statsstøtte må ikke bruges til at tilbyde vilkår (f.eks. med hensyn til rentesatser eller sikkerhedsstillelse), som ikke kan matches af konkurrenter, der ikke modtager statsstøtte. I tilfælde, hvor det ikke er hensigtsmæssigt at pålægge begrænsninger i modtagerens prissætning, f.eks. fordi de

kan føre til en begrænsning af den effektive konkurrence, bør medlemsstaterne imidlertid foreslå andre, bedre egnede midler til at sikre den effektive konkurrence, såsom foranstaltninger, der letter markedsadgangen. På samme måde må banker ved markedsføringen af deres finansielle produkter ikke henvise til statsstøtten for at udnytte den som en konkurrencemæssig fordel ⁽⁴⁾. Afhængigt af støttens omfang, størrelse og varighed bør disse restriktioner fortsat gælde i en periode på mindst tre år og eventuelt under hele omstrukturingsperioden. De kan således give banken klart incitament til at betale staten tilbage så hurtigt som muligt.

- 45) Kommissionen vil også lægge vægt på markedets åbningsgrad og sektorens kapacitet til at klare bankkrak. I sin generelle vurdering vil Kommissionen kunne tage hensyn til tilsagn, som støttemodtagerne eller medlemsstaten måtte afgive om iværksættelse af foranstaltninger ⁽⁵⁾, som kan fremme sundere og mere konkurrenceprægede markeder, f.eks. ved at lette adgangen til eller udtræden fra markedet. Sådanne initiativer kan eventuelt ledsage andre struktur- eller adfærdsmæssige foranstaltninger, som normalt vil blive krævet af støttemodtageren. Hvis medlemsstaten afgiver tilsagn om at indføre ordninger, der tager sigte på en tidlig løsning af bankernes problemer, vil Kommissionen se positivt på dem som et element, der fremmer sunde og konkurrenceprægede markeder.

5. OVERVÅGNING OG PROCEDUREMÆSSIGE SPØRGSMÅL

- 46) For at kunne kontrollere, at omstrukturingsplanen gennemføres korrekt, vil Kommissionen forlange periodiske detaljerede rapporter. Den første rapport vil normalt skulle forelægges Kommissionen senest seks måneder efter godkendelsen af omstrukturingsplanen.
- 47) Efter anmeldelse af en omstrukturingsplan skal Kommissionen vurdere, om planen vil kunne genoprette den langsigtede rentabilitet og mindske konkurrencefordrejningerne i passende omfang. Hvis den har alvorlig tvivl med hensyn til, om omstrukturingsplanen opfylder de relevante krav, skal Kommissionen indlede en formel undersøgelsesprocedure, som giver tredjemand mulighed for at fremsætte bemærkninger til foranstaltningen og derved sikrer en gennemsigtig og sammenhængende behandling af sagen, samtidig med at fortrolighedsreglerne i statsstøttesager overholdes ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning af 19. november 2008 i sag NN 49/2008, NN 50/2008 og NN 45/2008, *Garantier til Dexia*, (endnu ikke offentliggjort), nr. 73, Kommissionens beslutning af 19. november 2008 i sag N 574/2008, *Garantier til Fortis Bank* (EUT C 38 af 17.2.2009, s. 2), nr. 58, og Kommissionens beslutning af 3. december 2008 i sag NN 42/2008, NN 46 46/2008 og NN 53/A/2008, *Omstrukturingsstøtte til Fortis Bank og Fortis Bank Luxembourg* (EUT C 80 af 3.4.2009, s. 7), nr. 94. F.eks. kan en bank under visse omstændigheder få forbud mod at tilbyde de højeste privatindlånsrenter, der tilbydes på markedet.

⁽²⁾ Der mindes om, at omstrukturingsomkostningerne skal begrænses til det minimum, der er nødvendigt for at genoprette rentabiliteten. Se punkt 23.

⁽³⁾ Långivning, der ydes på ikke-kommercielle vilkår, kan udgøre statsstøtte og vil måske kunne godkendes af Kommissionen efter en anmeldelse, hvis det er foreneligt med fællesmarkedet, f.eks. i henhold til Kommissionens meddelelse om midlertidige fællesskabsrammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise (EUT C 83 af 7.4.2009, s. 1).

⁽⁴⁾ Kommissionens beslutning af 12. november 2008 i sag N 528/2008, *ING* (EUT C 328 af 23.12.2008, s. 10), nr. 35.

⁽⁵⁾ Se f.eks. Kommissionens beslutning 2005/418/EF af 7. juli 2004 om den statsstøtte, Frankrig har ydet Alstom (EUT L 150 af 10.6.2005, s. 24), nr. 204.

⁽⁶⁾ Kommissionens meddelelse C(2003) 4582 af 1. december 2003 om tavshedspligt i statsstøttebeslutninger EUT C 297 af 9.12.2003, s. 6).

48) Kommissionen behøver imidlertid ikke at indlede formelle procedurer i de tilfælde, hvor omstruktureringsplanen er fuldstændig, og de foreslåede foranstaltninger ikke giver anledning til tvivl som omhandlet i artikel 4, stk. 4, i Rådets forordning (EF) nr. 658/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 ⁽¹⁾. Det kan især være tilfældet, hvis en medlemsstat til Kommissionen har anmeldt en støtteforanstaltning ledsaget af en omstruktureringsplan, som opfylder alle de betingelser, der fastsættes i denne meddelelse, med det formål at opnå juridisk sikkerhed med hensyn til de nødvendige opfølgingsforanstaltninger. I sådanne tilfælde vil Kommissionen kunne vedtage en endelig beslutning om, at redningsstøtten og omstruktureringsstøtten er forenelig med traktatens artikel 87, stk. 3, litra b).

6. MEDDELELSENS MIDLERTIDIGE GYLDIGHED

49) Denne meddelelse udsendes på baggrund af den nuværende ekstraordinære krise i finanssektoren og bør derfor kun

anvendes i en begrænset periode. Ved vurderingen af omstruktureringsstøtte, den får anmeldt frem til senest den 31. december 2010, vil Kommissionen anvende disse retningslinjer. Med hensyn til ikke-anmeldt støtte vil Kommissionens meddelelse om fastlæggelse af reglerne for vurdering af ulovlig statsstøtte ⁽²⁾ finde anvendelse. Kommissionen vil følgelig anvende denne meddelelse ved vurdering af ikke-anmeldt støtte ydet frem til senest den 31. december 2010.

50) I betragtning af, at denne meddelelse er baseret på traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), vil Kommissionen kunne tage dens indhold og varighed op til revision i lyset af udviklingen i markedsforholdene, de erfaringer, den opnår under behandlingen af sager, og det overordnede mål om sikring af den finansielle stabilitet.

⁽¹⁾ EFT L 83 af 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ EFT C 119 af 22.5.2002, s. 22.

BILAG

Model for en omstruktureringsplan**Vejledende indholdsfortegnelse for en omstruktureringsplan ⁽¹⁾**

1. Oplysninger om pengeinstituttet (beskrivelse af dets struktur m.v.)

(NB: Tidligere fremsendte oplysninger kan gengives, men skal indarbejdes i dette dokument og evt. opdateres)
2. Markedsbeskrivelse og markedsandele
 - 2.1. Beskrivelse af de vigtigste relevante markeder (der skal mindst sondres mellem privatkunde-, storkunde- og kapitalmarkeder)
 - 2.2. Beregning af markedsandele (f.eks. på nationalt og på europæisk plan, afhængigt af de relevante markeders geografiske omfang)
3. Analyse af grundene til, at pengeinstituttet kom i vanskeligheder (interne faktorer)
4. Beskrivelse af det statslige indgreb og vurdering af statsstøtten
 - 4.1. Oplysninger om, hvorvidt pengeinstituttet eller dets datterselskaber allerede tidligere har modtaget rednings- eller omstruktureringsstøtte
 - 4.2. Oplysninger om statsstøttens form og beløb eller den finansielle fordel i forbindelse med denne støtte. Der bør oplyses om enhver statsstøtte, der ydes som individuel støtte eller under en støtteordning i omstruktureringsperioden

(NB: al støtte skal begrundes i relation til omstruktureringsplanen som angivet i det følgende)
 - 4.3. Vurdering af statsstøtten på baggrund af statsstøttereglerne og kvantificering af støttebeløbet
5. Genoprettelse af rentabiliteten
 - 5.1. Præsentation af de forskellige markedsantagelser
 - 5.1.1. Udgangssituationen på de vigtigste produktmarkeder
 - 5.1.2. Forventet markedsudvikling på de vigtigste produktmarkeder
 - 5.2. Præsentation af scenariet uden foranstaltningen
 - 5.2.1. Nødvendig tilpasning af den oprindelige forretningsplan
 - 5.2.2. Tidligere, nuværende og fremtidige kapitalprocenter (tier 1, tier 2)
 - 5.3. Præsentation af den foreslåede fremtidige strategi for pengeinstituttet og begrundelse for, hvordan den vil genoprette bankens rentabilitet
 - 5.3.1. Udgangsposition og generel rammestrategi
 - 5.3.2. Individuelle rammestrategier for hvert af pengeinstituttets forretningsområder
 - 5.3.3. Tilpasninger til ændringer i tilsynsreglerne (bedre risikostyring, øgede kapitalbuffer osv.)
 - 5.3.4. Bekræftelse af, at der er givet fuld oplysning om alle værdiforringede aktiver
 - 5.3.5. Eventuelle ændringer i ejerforholdene

⁽¹⁾ De oplysninger, der skal gives til brug for rentabilitetsvurderingen, kan være bankernes interne data og rapporter samt rapporter udarbejdet af/for medlemsstaternes myndigheder, herunder tilsynsmyndighederne.

- 5.4. Beskrivelse af og oversigt over de forskellige planlagte foranstaltninger til genoprettelse af rentabiliteten og deres indvirkning på driftsregnskab/balance
 - 5.4.1. Foranstaltninger på koncernniveau
 - 5.4.2. Foranstaltninger for de enkelte forretningsområder
 - 5.4.3. De enkelte foranstaltningers indvirkning på driftsregnskab/balance
- 5.5. Beskrivelse af virkningen af de forskellige foranstaltninger, der træffes for at begrænse konkurrencefordrejningerne (jf. punkt 7), i relation til deres omkostninger og indvirkning på driftsregnskab/balance
 - 5.5.1. Foranstaltninger på koncernniveau
 - 5.5.2. Foranstaltninger for de enkelte forretningsområder
 - 5.5.3. De enkelte foranstaltningers indvirkning på driftsregnskab/balance
- 5.6. Sammenligning med alternative muligheder og kort komparativ evaluering af de økonomiske og samfundsmæssige virkninger på regionalt og nationalt plan samt fællesskabsplan (mere uddybende oplysninger gives især, hvis banken ikke ville opfylde tilsynskravene uden støtte)
 - 5.6.1. Alternativer: velordnet afvikling, opspaltning eller absorbering i en anden bank samt virkningerne heraf
 - 5.6.2. Generelle økonomiske virkninger
- 5.7. Tidsplan for gennemførelsen af de forskellige foranstaltninger og den endelige frist for gennemførelsen af omstruktureringsplanen i sin helhed (angiv venligst eventuelle fortrolighedsproblemer)
- 5.8. Beskrivelse af tilbagebetalingsplanen for statsstøtten
 - 5.8.1. De tilgrundliggende antagelser for exitplanlægningen
 - 5.8.2. Beskrivelse af statens exitincitament
 - 5.8.3. Exit- eller tilbagebetalingsplanlægning frem til fuld tilbagebetaling/exit
- 5.9. Driftsregnskab/balance for de sidste tre og de kommende fem år, herunder finansielle nøgletal og følsomhedsundersøgelse i bedst tænkelige/værst tænkelige scenario
 - 5.9.1. Basisscenario
 - 5.9.1.1. Driftsregnskab/balance på koncernniveau
 - 5.9.1.2. Finansielle nøgletal på koncernniveau (RAROC som benchmark for interne kriterier for risikojusteret rentabilitet, CIR, ROE osv.)
 - 5.9.1.3. Driftsregnskab/balance for hvert forretningsområde
 - 5.9.1.4. Finansielle nøgletal for hvert forretningsområde (RAROC som benchmark for interne kriterier for risikojusteret rentabilitet, CIR, ROE osv.)
 - 5.9.2. Bedst tænkelige scenario
 - 5.9.2.1. Tilgrundliggende antagelser
 - 5.9.2.2. Driftsregnskab/balance på koncernniveau
 - 5.9.2.3. Finansielle nøgletal på koncernniveau (RAROC som benchmark for interne kriterier for risikojusteret rentabilitet, CIR, ROE osv.)

- 5.9.3. Værst tænkelige scenario — hvor der er foretaget en stresstest, og/eller hvor denne er valideret af de nationale tilsynsmyndigheder, skal der oplyses om metodologierne, parametrene, og resultaterne af denne test ⁽¹⁾
 - 5.9.3.1. Tilgrundliggende antagelser
 - 5.9.3.2. Driftsregnskab/balance på koncernniveau
 - 5.9.3.3. Finansielle nøgletal på koncernniveau (RAROC som benchmark for interne kriterier for risikojusteret rentabilitet, CIR, ROE osv.)
 - 6. Byrdefordeling — bidraget til omstruktureringen fra pengeinstituttet selv og andre aktionærer (kapitalandelenes regnskabsmæssige og økonomiske værdi)
 - 6.1. Omstruktureringsomkostningernes begrænsning til, hvad der er nødvendigt for at genoprette rentabiliteten
 - 6.2. Støttebeløbets begrænsning (herunder oplysninger om eventuelle restriktioner angående dividender og rentebetalinger på efterstillet gæld)
 - 6.3. Ydelse af et betydeligt eget bidrag (med oplysninger om størrelsen af bidraget fra aktionærer eller efterstillede kreditorer)
 - 7. Foranstaltninger til at begrænsning af konkurrencefordrejninger
 - 7.1. Begrundelse for foranstaltningernes rækkevidde i forhold til statsstøttens størrelse og virkninger
 - 7.2. Strukturforanstaltninger, herunder den foreslåede tidsplan og fristerne for frasalg af aktiver eller datterselskaber/filialer eller andre foranstaltninger
 - 7.3. Adfærdsmæssige tilsagn, bl.a. om at afstå fra at henvise til statsstøtten og udnytte den som konkurrencefordel ved massive markedsfremstød
 - 8. Overvågning (eventuel indsættelse af en trustee)
-

⁽¹⁾ Stresstestningen bør i så videst muligt omfang være baseret på fælles parametre, der er aftalt på fællesskabsniveau (såsom en metodologi udviklet af Det Europæiske Banktilsynsudvalg) og efter omstændighederne tilpasset lande- og bankspecifikke omstændigheder. Omvendte stresstests («reverse stress tests») og lignende test vil eventuelt også kunne tages i betragtning.